

ليکونکی: مووادا اسکاندار (Mawadda Iskandar).
منبع اود خپريد و نيته: کريدل «2026-01-30».
ژباړونکی: پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل» .

د متحده عربي اماراتو د خليج دوريا پر خليج دواکمني د دور پای

The end of the UAE's Gulf era

رياض د ابوظبي د ارمانونو پر وړاندې جگړه اعلان کړې، او د
خليج مشرتا به لپاره يې سره سيالي په يوه ټوليزه مقابله بدله
کړې ده.

*Riyadh has declared war on Abu Dhabi's ambitions,
turning a cold rivalry into an all-out confrontation for
Gulf leadership.*

Photo Credit: The Cradle

په کال «۲۰۱۶» کې، د سعودي عربستان دهغه وخت مرستیال ولیعهد شهزاده (اوس د سلطنت واکمن)، محمد بن سلمان (MbS)، او د ابوظبي ولیعهد شهزاده، محمد بن زايد (MbZ)، د صحرا سفر شریک کړ. یوه لیدنه چې په پراخه کچه د فارس خلیج د دوو خورا هوښیارو مشرانو ترمنځ د سیاسي همغږۍ پیل په توګه لیدل کېږي.

په راتلونکو کلونو کې، دوی د پاڅونونو د خپلو، د سیمې د اتحادونو د بیا تنظیمولو، او د عربي پسرلي وروسته نظم باندې د تسلط لپاره یو ګډ لید جوړ کړ. نن ورځ، دا اتحاد تقریبا په کنډواله کې دی. دواړه شهزادګان د سیمه ایز لومړیتوب لپاره د صفر مجموعي سیالی کې بند دي، له یمن څخه تر افریقا پورې.

ریاض خواب ورکوي

د «2022» کال په دسمبر کې د مخ په زیاتیدونکي تاوتریخوالي نښې نښانې وې کله چې MbS، د سعودي خبریالانو سره په خبرو کې، د راپورونو له مخې ژمنه وکړه چې د متحده عربي اماراتو په وړاندې به د سلطنت د کمزوري کولو لپاره غچ واخلي. "دا به د هغه څه څخه بدتر وي چې ما له قطر سره وکړل،" هغه د ۲۰۱۷ کال د هوا، ځمکې او سمندري بندیز ته په اشارې سره وویل، چې په قطر باندې د هوا، ځمکې او سمندري بندیز ته اشاره کوي.

په دې وروستیو کې، د جنوري په ۲۶ مه، د سعودي عربستان لوړ پوړي ډیپلومات، د بهرنیو چارو وزیر فیصل بن فرحان، اعلان وکړ چې "کله چې د یمن خبره راځي، نو د نظر توپیر شتون لري. متحده عربي اماراتو اوس پریکړه کړې چې له یمن څخه ووځي." دا د اریکو د بیا رغولو لپاره د یو شرط تاثیر ورکړ - یو پیغام چې د رسمي التیمیم په څیر خپور شو.

د ریاض د رسنیو ماشین په عمل کې راغی. مقالو او تلویزیوني راپورونو متحده عربي امارات په خیانت، بې ثباتۍ او د اسرائیلو د تروجن آس په توګه د عمل کولو تورن کړل. مشهور سعودي مبصرینو د ابوظبي سیمه ایز پلانونه وغندل.

د شاهي محکمې سره تړلي ټولنیزو رسنیو حسابونو همغږي بریدونه پیل کړل، او لیکونو په لویدیځه آسیا او افریقا کې په تخریب، جاسوسی او فرقه ایز لاسوهنو کې د اماراتو ښکیلتیا افشا کړه.

دستګشي خلاصې وې.

د کلونو لپاره، MbS د MbZ د سرپرستی څخه ګټه پورته کړه. متحده عربي امارات د ریاض د راتلونکي لپاره د نمونې په توګه کار کاوه. مګر کله چې د سعودي شهزاده واک پیاوړی کړ، هغه د شاګرد رول څخه بهر شو. تاوتریخوالی په ۲۰۱۹ کال کې په یمن کې د

متحده عربي اماراتو له وتلو سره پيل شو، د ايران او تركيي سره د مختلفو چلندونو سره زيات شو، او د نړيوال پانگي د جذبولو په اړه په ښكاره سيالي كې خپور شو. د ۲۰۲۱ كال د اوپيک + شخړه د عامه درز نښه وه، مگر تر ۲۰۲۴ پورې، سيالي نظامي شوه.

په يمن كې د اماراتو پراکسيانو باندې د سعودي بريدونه زيات شول. رياض په سوماليا، سوډان او ليبيا كې د ابوظبي د نفوذ څخه د وتلو لپاره حركت وكړ. دا د اماراتو سياسي او نظامي لاسته راوړنې له منځه وړل پيل كړل، او هڅه يې كوله چې ځان د خليج د ځواک د لومړني مركز په توگه بيا څرگند كړي

د رسنيو جگړه

د رسنيو جگړه د سعودي کمپاينونو سره تياره بڼه غوره کړه چې هدف يې له دننه څخه د متحده عربي اماراتو ماتول وو. د سعودي متحدينو مبصرينو په ټولنيزو رسنيو كې هغه پيغامونه پراخول پيل كړل چې د ابوظبي پاليسي د شارجه د دوديز دريځ سره پرتله كوي. يو مشهور سعودي شخصيت په عامه توگه د شارجه د واکمن سلطان القاسمي د مشرتابه ستاينه وكړه چې د عربي-اسلامي ثابت قدمۍ ته غاړه كيږدي او د لويديځ كولو په وړاندې مقاومت كوي - د MbZ لارې ته يو ضمني غندنه.

د تويجری مقاله، چې سرليک يې "متحده عربي امارات زموږ په زړونو كې دی" دی، د سعودي ورځپاڼې الجزيره په ويب پاڼه كې خپره شوې، پداسې حال كې چې د اماراتو څلكو سره مينه څرگندوي، د ابوظبي په مشرتابه باندې سخت بريد پيل كړ، او دا يې د اسراییلي ارمانونو لپاره د تړون آس په توگه د عمل كولو تور ولگاوه:

"دا پرته له دې چې ووايو چې د سعودي عربستان سلطنت د متحده عربي اماراتو سره هيڅ ستونزه نلري. دا يوازینی ستونزه د ابوظبي سره ده - په ځانگړي توگه د هغو کسانو سره چې نفرت، حسد او حسد دوی رانده کړي دي، او څوک چې په خپله خوښه د عربي ملت په څنگ کې خنجر گرځيدلي دي، يو احمقانه غر چې صهيونيزم لخوا په سيمه او پراخه عربي نړۍ کې د خپلو ارمانونو د ترلاسه کولو لپاره سپاره دی."

دا د ابوظبي د سوډان څخه تونس ته د ادعا شوي تخريب ليست کړی او د رسنيو راپورونو او افشا شويو اسنادو ته يې اشاره کړې چې وړانديز کوي چې اماراتي نظامي اډو په غزه کې د اسراییلي عملياتو ملاتړ وړانديز کړی.

په ځواب کې، د اماراتي مبصر جاسم الجريد د "کله چې اخوان [مسلمان اخوان] د وطن پالنې په نوم ژړا کوي" تر سرليک لاندې يوه سخته ضد مقاله وليکله، چې تويجری يې د سياسي اسلام شعارونه بيا راژوندي کولو او د ملي اندېښنې په توگه د ايډيا لوژيکي يادونو پټولو تورن کړ.

جريريد وليکل، "دا مقاله د سلطنت لپاره د حسد څخه نه ده، بلکې د سياسي اسلام د پروژې لپاره سياسي غم دی چې د نوي اماراتي- سعودي عصري کولو ريل گاډي لخوا وځپل شو." هغه د بنسټيزو ادعاوو رد کول د "اعلان شوي او روښانه ستراتيژيک اتحاد د شیطاني کولو لپاره د خواشيني هڅه" وبلله، او زياته يې کړه چې امارات "په زړورتيا او په رڼا کې" عمل کوي.

د خپلواک عربستان مدير مدير عدوان الاحمري هم په دې شخړه کې وزن درلود. هغه وليکل، "سعودي عربستان په تير وڅو کلونو کې د ابوظبي د سياسي او رسنيو انجن په توگه کار کاوه، باور يې درلود چې دا د يو صادق ملگري سره يوځای شوی دی."

"خو له ۲۰۱۸ کال راهيسې، دا څرگنده شوه چې ابوظهبي دسيسي او دسيسي جوړولې. رياض انتظار کاوه، هيله يې درلوده چې عامه ژمنې يې د هغې پټو پالیسيو سره سمون ولري. خو صبر پای ته ورسېد. سلطنت خپل پوښ رابنکته کړ - او هغه څه چې لاندې پراته وو هغه کمزوري، افشا او کمزوري وه."

د هغه له خوا، سليمان العقيلي، د څو سعودي ورځپاڼو پخوانی مدير، وويل چې "متحده عربي اماراتو د سعودي عربستان سره ستراتيژيک ملگرتيا سره خيانت کړی او د سعودي ستراتيژيک ډگر کې د بحرانونو پارونکی شوی دی"، "پداسې حال کې چې سياسي خپرونکی منيف الحربي د ابوظهبي چلند "د اسرايلو پروژې چې کنډور اغوستی دی" په توگه تشریح کړ.

د NEOM د مشورتي بورډ غړی، علي الشهابي ټينگار وکړ چې "د اماراتو ليوالتيا پخپله ستونزه نه ده، بلکې کارول شوي طريقه ده"، په پام کې نيولو سره چې سعودي عربستان د بې ثباتی او متحده عربي اماراتو ترمنځ جغرافيايي خنډ دی.

ليکونه د متحده ايالاتو او خليج فشارونو ته اشاره کوي چې MbZ واک پريردي، د متحده عربي اماراتو د فدرالي ولسمشر په توگه د محمد بن راشد د بيا ځای پرځای کولو وړانديزونه وړاندې شوي. سعودي عربستان، اوس مهال، داسې ښکاري چې دا کارت د گټې اخيستنې په توگه کاروي - يو گواښ، نه لا تر اوسه يوه ستراتيژي.

ډاکټر فواد ابراهيم کريپل ته وايي چې سعودي عربستان د اماراتو د داخلي شخړو څخه د گټې اخيستنې خطرونه پوهيږي: "دا ترټولو خطرناک کارت دی ځکه چې دا کولی شي بحران نړيوال کړي او د خليج ټول سيستم، په شمول د سعودي عربستان، بې ثباتی ته ورسوي."

"د 'بن زايد د نسکورولو' مسلې په اړه، دا يو تحليلي مبالغه ده. ايم بي ايس د هغه د واکمنۍ د نسکورولو په لټه کې نه دی، بلکې د هغه د سيمه ايز نفوذ کمولو او د 'مخکښ ملگري' څخه 'ثانوي لوبغاړي' ته د بدلولو لپاره کار کوي، د رياض په گټه په خليج کې د ځواک توازن بيا تنظيمولو هدف سره.

رسوایی خپره شوه

لکه څنگه چې د قطر د بندیز په څیر، ریاض د متحده عربي اماراتو د مشروعیت په موخه د افشا کولو یو لړ لړۍ خپره کړې ده. یوه موضوع ابو ظهبي د اسراییلو د خلیج د غوره ملګري په توګه انځوروي: په یمن، اریتریا او سومالیا کې اېډې چمتو کول، استخباراتي معلومات شریکول، او څارنه فعالول. افشا شوي اسناد ښيي چې اماراتي چارواکو د شین بیت فعالانو ته تابعیت ورکړی او ګډ پوځي تاسیسات یې تخریب کړي دي.

سعودي سرچینو متحده عربي امارات په سیستماتیک ډول د یمن د هوایي وړتیاوو د کمزوري کولو په تور تورن کړي دي، ادعا کوي چې ابو ظهبي د ۲۰۱۵ کال راهیسي د روسیې د سوخوی الوتکو یوه ډله په العناد اډه کې پټه کړې، د دوی ساتنه یې بنده کړې، او پیری یې بې کاره کړي دي. دوی استدلال کوي چې دا کړنې د تخریب او کنټرول ستراتیژي منعکس کوي، چې د پټو اماراتو لخوا اداره کیدونکو زندانونو څخه د فوټیج له راڅرګندیدو سره سمون لري.

مداخله هلته نه وه دریدلې. په سوقطرا کې د اسراییلو سیستمونه، چې د فجیره او په سومالیا کې د بربریا اېډې څخه کار اخیستل کیده، کشف شول - د تیریدونکو کښتو د غریز لاسلیک څارنې لپاره د اوبو لاندې سینسرونه، او د جبل مومي او راس قطنیان په سر کې د هوا پېژندنې تجهیزاتو په څیر د څارنې وسایل. د راپورونو له مخې دا د سیمه ایزو هیوادونو، په شمول د سعودي عربستان، ترکیې، پاکستان او چین لخوا د سمندري حرکونو تعقیب لپاره کارول شوي.

بله موضوع متحده عربي امارات د اسلام ضد په توګه تعریفوي: د جوماتونو ترلو تمویل، د اروپا د ښي اړخو لابیانو ملاتړ، او د اسلامو فوټیج فعالینو کوربه توب. د اماراتو رسنۍ شبکې د اسراییلو د کیسو او سیاسي ګټو سره په سمون کې د مسلمانانو ضد میخپانګې تولیدولو لپاره له دندې ګوښه شوي دي.

له رضایت پرته مقابله

د سعودي عربستان سیمه ایز ضد برید همغږي او پراخ دی. په یمن کې، دا د سعودي قوماندې لاندې متحد ځواکونه متحد کړي دي، د متحده عربي اماراتو ملاتړ شوي ډلې یې څنګ ته کړي دي.

دا بیا تنظیم کول د ریاض د زیاتوالي پریکړې له امله ممکن شوي. د دفاع وزیر خالد بن سلمان د مستقیم نظارت لاندې، سعودي عربستان د یمن فایل نظامي لومړیتوب ته لوړ کړ. د پریکړې کولو د یوځای کولو او د سعودي تر قوماندې لاندې د ټولو متحدو سیمه ایزو جوړښتونو د راوستلو لپاره یوه عالی پوځي کمیټه جوړه شوه. د دې تر څنګ، ریاض د جنوب-جنوب سیاسي ډیالوګ پیل کړ - په کلکه یې ټینګار وکړ چې د دولت یووالي به له

خطر سره مخ نشي. په حقيقت کې، دې اقدام د ابو ظهبي سره هر ډول معنی لرونکي ملګرتيا پای ته ورسوله.

په افريقا کې، دا د مصر او سوماليا سره ملګرتيا کړي ترڅو د اماراتو دفاعي تړونونه له منځه یوسي، د پوځي ليرد مخه ونيسي، او سيمه ايز اتحادونه بيا تنظيم کړي.

حتی د خليج همکارۍ شورا (GCC) د جګړې ډګر ګرځيدلی، رياض د متحده عربي اماراتو د ډيپلوماتيک جلا کولو لپاره خپل وزن کاروي. په رياض کې د سويلي يمن د خبرو اترو پلانونه د متحده ايالاتو د فشار لاندې لغوه شول ترڅو د اماراتو رول وساتي - مګر سعودي عربستان د سيمه ايزو وفاداريو د پيرودلو او د خپلې اجندا د پرمخ وړلو لپاره بدیل لارې وموندلې.

باخبره يمېني سياسي سرچينو کړيدل ته وويل چې رياض د خليج څخه د ابو ظهبي د جلا کولو لپاره عملي ګامونه پيل کړي دي، چې استازيتوب يې د GCC د مرستيال سکرتري جنرال لخوا په يمن، سوډان او سوماليا کې د متحده عربي اماراتو د پالیسيو په اړه د خلاص بريد لخوا کيږي، د بحرين او کویت ته د MbZ رسمي سفرونو د لغوه کولو سره موازي.

سرچينې ښيي چې دا عامه بريد د انصار الله په وړاندې د ايتلاف دننه د قدرت د زياتيدونکي مبارزې منعکس کوي، چې د سيمه ايزو و فایلونو کنټرول او د متحده عربي اماراتو د پوځي شتون کمولو لپاره د سعودي تدريجي رجحان استازيتوب کوي - سره له دې چې د دواړو هيوادونو ترمنځ د مستقيمي شخړې څخه د مخنيوی لپاره د امريکا دوامداره همغږي شتون لري.

محمد النعماني، د عدن پوهنتون د سياسي علومو پروفیسور او د سويلي انقلابي غورځنگ د سياسي دفتر غړی، استدلال کوي چې د سعودي د بهرنیو چارو وزارت څرګندونې په متحده عربي اماراتو باندې د فشار تدريجي زياتوالي منعکس کوي. هغه وايي چې دا د رياض د هڅو يوه برخه ده چې د يمن په سويلي ولايتونو او تاپوګانو کې د اماراتو نفوذ پای ته ورسوي، چيرې چې ابوظبي لاهم د مستقيم نظامي ځای پرځای کولو او وفادار محلي ځواکونو له لارې شتون ساتي.

نعماني تشریح کوي چې سعودي عربستان په جنوب کې د يوې نوي سياسي معادلې د پلي کولو هڅه کوي ترڅو هغه اوږدمهاله اهداف ترلاسه کړي چې پخوا يې په ترلاسه کولو کې پاتې راغلي وو، د عدن پرځای د رياض څخه د سويلي چارو اداره کولو او ځان د سولې د منځګړي په توګه وړاندې کولو سره. د هغه په وينا، د سعودي په ملاتړ "جنوب-جنوب ډيالوګ" په اصل کې د اماراتو د نفوذ له منځه وړلو لپاره و، مګر رياض وروسته شاته

شو او کنفرانس یې وځنډاوه، د پاکستان، امریکا یا روسیې منځگړیتوب یې رد کړ چې کولی شي په جنوب کې د اماراتو رول وساتي. دا د یمن سویلي برخې ته د سعودي-اماراتي شخړې د لیرد نښه وه، چې د نیولو، وژنو او هدفی وژنو احتمال لري.

نظر پوښتنه

د سعودي-اماراتي پایلو اصلي لامل څه دی؟

اقتصادي سیالي او د ۲۰۳۰ کال لید

په یمن او افریقا کې د سیمه ییزو ارمانونو تکرر

د ریاض هڅه د خلیج یوازینی واکمن شي

د امریکا او اسرائیلو ترمنځ د ریاض په پرتله د ابو ظبی سره ملگرتیا ۴۲ رایې، ۴ ورځې او ۱۴ ساعته پاتې دي

ریاض اقتصادي پیچونه بدلوي

د ډاکټر ابراهیم په وینا، د ابو ظبی سره د Mbs ما تیدل احساساتي غیرگون نه دی، بلکې د خلیج د جاذبې د یوازینی مرکز په توگه د سلطنت د بیا ځای پر ځای کولو لپاره یوه محاسبه شوي ستراتیژي ده.

ریاض څلور موازي لارې تعقیبوي: له اقتصادي پلوه، د دوبي څخه سعودي پلازمینې ته د پانگې او پانگوني جریان اړولو سره؛ له سیاسي پلوه، د GCC بیا تعریفولو او د اماراتي نفوذ کمولو لپاره د عمان او کویت سره د همکارۍ له لارې؛ په نظامي توگه، د ایران، سوریې او په یمن کې د انصارالله په مشرۍ حکومت سره د مستقیمو چینلونو پرانستلو سره، د متحده عربي اماراتو پورې تړلو منځگرو څخه تیریدل؛ او په سمبولیک ډول، د سعودي عربستان د 'لوی دولت' مشر په توگه د هغه څه برعکس چې دا د ابو ظبی د 'کوچني فعال دولت' ماډل په توگه انځوروي.

که چیرې پوځي او سیاسي شخړه تر ډیره حده پټه پاتې شي، نو اقتصادي جگړه به په ښکاره ډول څرگنده شي. سعودي عربستان له متحده عربي اماراتو څخه د پانگې یو خاموش مگر ویجاړونکی تېښته پیل کړی ده - د ۲۶/۶ ملیارد ډالرو په ایستلو سره، چې د اماراتو د بهرنۍ پانگوني لویه برخه استازیتوب کوي.

سعودي شرکتونو ته لارښوونه شوې چې خپل ځای بدل کړي، او د گړځندوی بایکات په ټولنیزو رسنیو کې روان دی. څرنگه چې سعودي سیلانیان د اماراتو د گړځندوی ملا تیر جوړوي - په ۲۰۲۴ کې یې ۱/۹ ملیون لیدونکي ثبت کړي - په دې شمیر کې هر ډول

کمنبت به دوبي او ابوظبي ته مستقیم گوزار ورکړي. د سوداګرۍ جریان هم ورو کيږي. خو ملي شرکتونه خپل شرطونه ساتي، ویره لري چې ریاض به متحده عربي امارات د خلیج له سوداګرۍ څخه وباسي.

د سعودي پالیسي موخه لري چې د پانګونې، سوداګرۍ او پانګې ریاض ته د لیردولو له لارې دوبي د خلیج د مالي مرکز په توګه بې ځایه کړي - د ۲۰۳۰ د ویشن په دوره کې د متحده عربي اماراتو د منځګري رول له مینځه یوسي.

د متحده عربي اماراتو محدوده لوبه

ابوظبي نشي کولی د ریاض د پنچ فار پنچ سره سمون ولري. د هغې ستراتیژیک ژوروالی تنګ دی، او اقتصاد یې څرګند شوی دی. په جدي توګه، د هغې ځواک په بهرني محافظت پورې اړه لري. نوډا پیژندل شویو وسیلو ته مخه کوي: لابیڼګ، رسنۍ، او دعوی.

لیکونه بنیې چې اماراتي چارواکو د لویدیځو حقوقي شرکتونو سره قراردادونه کړي دي ترڅو د سعودي عربستان په وړاندې قانوني اقدام تهدید کړي چې موخه یې د متحده عربي اماراتو پرینودو څخه د شرکتونو مخنیوی دی. د عامه اړیکو کمپاینونه په بهر کې پیل شوي ترڅو د 2030 ویشن کې د ادعا شویو ناکا میو روښانه کول وي. او کلیدي متحدین، لکه د متحده ایالاتو سناتور لینډسي ګراهام، د ریاض د فشار کمپاین په وړاندې غږیدلی دی.

مګر د جګړې ډګر بدل شوی دی. اسرائیل، چې یو وخت د سعودي اړیکو په وده تمرکز کاوه، د اماراتو د عادي کولو په آرامۍ کې شاته شوی دی. واشنگتن غواړي دواړه لوبغاړي په توازن کې وساتي، مګر په زیاتیدونکي توګه سعودي عربستان د لازمي ځواک په توګه او متحده عربي امارات د نظم لرونکي فرعي قراردادي په توګه ګوري.

نعماني تمه لري چې د یمن او سعودي عربستان په نښه کولو لپاره د اماراتو-اسرائیلي اقداماتو زیاتوالی راشي. هغه یادونه کوي چې ابوظبي د اسرائیلو سره خپل اتحاد د امنیت تضمین په توګه بیا فعال کړی دی، چې د یمن په ټاپوګانو کې د شتون او د ستراتیژیکو سمندري لارو په اړه د همغږۍ لخوا ښودل شوی. هغه زیاتوي چې دې کار د سعودي دفاع وزیر و هڅول چې د یهودي مرکزونو او اتحادیو سره ښکیل شي ترڅو د یهودي لابی دننه د اماراتو نفوذ کم کړي. نعماني دې پایلې ته رسیږي چې شخړه به دوام وکړي، ځکه چې دا په لنډمهاله تاکتیکی شخړو نه بلکې د سویلي یمن کنترول، مهم سمندري لارو او سیمه ایز ځواک توازن باندې متمرکزه ده.

د خلیج نوی ځواک نقشه

سعودي عربستان او متحده عربي امارات نور ستراتیژیک ملګري نه دي، مګر مخالفین په هره جبهه کې موازي جګړې کوي: نظامي، اقتصادي، رسنۍ، او اداري.

ریاض د خلیج یووالي په بنسټ کې یو ځنډه اچوي، د محاسبې شوي ارمان سره اتحادونه او د ځواک جوړښتونه بیا جوړوي.

MbS شرط لري چې ریاض کولی شي یوازې په سیمه واکمن شي - پرته له دې چې په ابوظبي کې یو کوچنی ملگری وي. ایا دا قمار به گټه وکړي پدې پورې اړه لري چې هغه څومره لري تگ ته لیواله دی، او ایا MbZ کولی شي د هغه په دروازو کې راټول شوي طوفان څخه ژوندي پاتې شي

په درناوی «02-02-2026»

.....